

חגי ישראל

"מוֹעֲדֵי ה' אֲשֶׁר תִּקְרְאוּ אֹתָם מִקְרָאֵי קֹדֶשׁ אֱלֹהֵי הָעָם מוֹעֲדֵי" (ויקרא כג, א)

"מִקְרָאֵי קֹדֶשׁ שִׁיחֵיו בַּיּוֹם הַזֶּה כּוֹלֵם קְרוּאִים וְנֹאסְפִים לְקֹדֶשׁ הַיּוֹם בַּפְּרָהֲסִיא בַתְּפִלָּה וְהַלֵּל לֵאלֹהֵי

בְּכִסּוֹת נִקְיָה וְלַעֲשׂוֹת אוֹתוֹ יוֹם מִשְׁתָּה ... לְשָׁנוֹתֵם בְּמֹאכֵל וּבְמִלְבוּשׁ מִחוּל לְקֹדֶשׁ" (פירוש רמב"ן)

מורים יקרים*,

לוח השנה והמועדים הכתובים בו הם מרכיב חשוב בעיצוב הזהות היהודית. כל תלמיד נושא עמו מפגש אישי, חוויות וזיכרונות מאווירת החגים והמועדים השונים – מנהגי הבית, סעודות החג, אווירת בית הכנסת ועוד. מקורו של "לוח השנה היהודי" הוא בפרשות המועדות בתורה, אשר העיקרית שבהם היא בפרקנו – ויקרא כג. אלה הם "חגי דאורייתא" שהם הבסיס של לוח זה. בתקופות מאוחרות יותר הוסיפו חז"ל ציון חגים, ובדור האחרון, עם תקומתה של מדינת ישראל, ציינה הרבנות הראשית מועדים נוספים המציינים את זיכרון השואה וחגיגת התקומה. מטרת המשימה, לאחר לימוד הפרק, היא להעריך את ההבנה הכוללת של התלמיד בלוח השנה – החודשים והמועדים השונים המרכיבים אותו (שלב 1), ולקשר בין הכתוב בתורה ובין החוויה שבמפגש האישי של התלמיד עם החגים (שלב 2). בשלב האחרון (3) ייתנו התלמידים ביטוי לידע שלהם באמצעי חווייתי של הכנת משחק קלפים ובו פרטי החגים, המצוות והמנהגים.

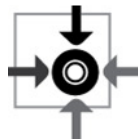
*המדריך למורה" מנוסח בלשון זכר, אבל הוא מיועד גם למורים וגם למורות.

ידע קודם

1. חומש ויקרא כג ;
2. חגי התורה – תאריכים ומצוות.

יעדי המשימה והמיומנויות הנבדקות

1. איתור מידע ושימוש במקורות – זיהוי חגי דאורייתא וחגי דרבנן (שלב 1) ;
2. איתור מידע – תעודת זהות לחג, ומיון – למצוות ("עשה" ו"לא תעשה") ולמנהגים בחג דאורייתא אחד (שלב 2) ;
3. ארגון ומיון מידע לפי קטגוריות – יצירת קלפי משחק על חג דאורייתא אחד (שלב 3).

התנאים לביצוע המשימה

1. עבודה אישית בכיתה ובבית ועבודה קבוצתית בכיתה ובבית ;
2. שני שיעורים בכיתה.

התוצר המצופה מהתלמיד

1. לוח שנה שבו מסומנים חגי דאורייתא וחגי דרבנן ;
2. "תעודת זהות" של חג דאורייתא אחד שבו התמקד התלמיד, ובו תיאור מנהגים משפחתיים הנוגעים לחג זה ;
3. רביעיית קלפים למשחק קלפים כיתתי.

החומרים לביצוע המשימה

- המשימה לתלמיד ("חגי ישראל") שבה אמצעי העזר האלה :
1. לוח שנה להשלמה ;
  2. תבנית ל"תעודת הזהות" של החג שנבחר ;
  3. תבנית ליצירת קלפים ;
  4. דף הוראות למשחק קלפים.

הנחיות לביצוע המשימה

שלב 1: לוח שנה – חגי דאורייתא וחגי דרבנן

עבודה אישית בכיתה

כל תלמיד יקבל תרשים של חודשי השנה¹ ויכתוב בו את שמות חודשי השנה בימינו, את מספרו של כל חודש מחודשי השנה כפי שהוא כתוב בחומש ויקרא כג, וכמו כן את חגי דאורייתא ואת חגי דרבנן בתאריכים המתאימים: חגי דאורייתא בצבע אחד וחגי דרבנן בצבע אחר. שלב זה ייבדק באופן עצמאי על ידי התלמידים בעזרת לוח שנה. אפשר להציג בכיתה לוח שנה מקוון ולבדוק עם התלמידים את הסימונים שלהם.

שלב 2: "תעודת הזהות" של החג שנבחר

עבודה אישית בכיתה ובבית

בכיתה: המורה ינחה כל תלמיד באיזה חג להתמקד: שבת, חג המצות, שבועות, ראש השנה, יום הכיפורים, סוכות. בהמשך המשימה, בשלב 3, התלמידים יעבדו בקבוצות, וכל התלמידים שקיבלו אותו החג יהיו בקבוצה אחת. לשיקול דעתו של המורה אם להציע לתלמידים גם חגים שאינם מהתורה.

בבית: כל תלמיד ישוחח עם הוריו על מנהגי החג שנבחר, הייחודיים למשפחה. התלמיד ירשום את המנהגים האלה על דף ויביאו לכיתה.

בכיתה: כל תלמיד ייצור "תעודת זהות" לחג² לפי הפרטים בדף תעודת הזהות במשימה לתלמיד, ויכתוב על המנהגים הנהוגים בחג, בייחוד על מנהגי החג הנהוגים במשפחתו.

שלב 3: משחק קלפים

עבודה בקבוצות של 4-5 תלמידים, בבית ובכיתה

לפני תחילת המשימה אפשר לבקש מהתלמידים להביא משחקי רביעיות לכיתה כדי שיבינו היטב את מהות המשימה.

בכיתה או בבית: כל קבוצת תלמידים שקיבלו את אותו חג, תיצור שתי רביעיות קלפים לחג שלה, לפי שתי קטגוריות שונות, כגון מצוות החג, שמות החג, מאכלי החג, מנהגי החג.

התלמידים יכתבו כותרת מתאימה בכל קלף, יבחרו איורים כדי לעטר את הקלפים או שיאיירו איורים בעצמם.

בכיתה: אפשר להנחות את התלמידים להשתמש בתבנית של קלפי משחק³.

שימו לב! למשחק רביעיות דרושים 40-48 קלפים, ולכן יש לחלק את הכיתה ל-5-6 קבוצות.

הצעה להמשך פעילות בכיתה לאחר ביצוע המשימה

מומלץ לבקש מכל קבוצה שתציג לפני הכיתה את רביעיות הקלפים שיצרה. כמו כן אפשר להציע לתלמידים לשחק בהפסקה במשחק שיצרו. ההוראות כיצד לשחק מפורטות בסוף המשימה לתלמיד⁴.

¹ ראו עמ' 3 במשימה לתלמיד.

² ראו עמ' 5 במשימה לתלמיד.

³ ראו עמ' 7 במשימה לתלמיד.

⁴ ראו עמ' 8 במשימה לתלמיד.

הנושא	רמת הביצוע / הקריטריון	השגת היעד	קרוב להשגת היעד	בתחילת הדרך
שלב 1: ציון חגי דאורייתא וחגי דרבנן בלוח שנה	איתור מידע ושימוש במקורות	בדיקה עצמית של התלמיד ותיקון לפי הצורך.		
שלב 2: "תעודת זהות" של חג	איתור מידע, שימוש במקורות ומיון למצוות (עשה", "לא תעשה") ולמנהגים	כתיבה של שמות החג, עיסוק בסמל שנבחר לחג ולסיבת הבחירה בו ; ציטוט של מצוות "עשה", של מצוות "לא תעשה" ושל מנהגים כלליים ; (שלושה מנהגים לפחות). כתיבה של מנהגי חג הייחודיים למשפחה.	כתיבה של שמות החג. חסר סמל החג, או שחסרות מצוות "עשה" או שחסרות מצוות "לא תעשה", או שחסרים שלושה מנהגים, או שיש ציטוט שגוי.	כתיבת שם החג, חסרים פרטים רבים ממצוות "עשה", ממצוות "לא תעשה" ומהמנהגים.
שלב 3: רביעיות קלפים	ארגון ומיון מידע לפי קטגוריות	בחירת שתי קטגוריות המתאימות לחג, התאמת ארבעה פרטים לכל קטגוריה ואיורים המתאימים לקטגוריה זו.	בחירת שתי קטגוריות המתאימות לחג, אך ההתאמה בין הפרטים ובין קטגוריה כלשהי אינה מלאה, או שחסר איור מתאים.	הפרטים אינם מתאימים לקטגוריה אחת או שלא נבחרה קטגוריה כלל.
	מיומנויות כלליות: עבודה בצוות	מומלץ לתת משוב והערכה גם על אופן העבודה של התלמידים בקבוצה : כיצד בחרו פרטים, איך חולקה העבודה ביניהם, אם דנו בעניינים מהותיים ואם פתרו מחלוקות בכבוד ובהסכמה.		
	מיומנויות כלליות: עיצוב הקלפים	מומלץ ולתת משוב והערכה גם להיבט האסתטי, לעיצוב וליצירתיות.		

דוגמאות לתוצרי תלמידים

השגת היעד – יש התאמה מלאה בין הפריטים ובין הקטגוריה.

<p>שם החג: פסח</p> <p>הנושא: מצוות החג מהתורה</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. אכילת מצה 2. איסור מלאכה 3. קורבן פסח 4. קורבנות החג 	<p>שם החג: פסח</p> <p>הנושא: מצוות החג מהתורה</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. אכילת מצה 2. איסור מלאכה 3. קורבן פסח 4. קורבנות החג
<p>שם החג: פסח</p> <p>הנושא: מצוות החג מהתורה</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. אכילת מצה 2. איסור מלאכה 3. קורבן פסח 4. קורבנות החג 	<p>שם החג: פסח</p> <p>הנושא: מצוות החג מהתורה</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. אכילת מצה 2. איסור מלאכה 3. קורבן פסח 4. קורבנות החג

קרוב להשגת היעד – אין התאמה מלאה בין הפריטים ובין הקטגוריה.

שם החג: ראש השנה
הנושא: סימני ליל החג

איור המתאים לפריט מידע 4

1. פריט מידע תפוח דגש
2. פריט מידע ראש גז
3. פריט מידע רימון
4. פריט מידע סוכר

שם החג: ראש השנה
הנושא: סימני ליל החג

איור המתאים לפריט מידע 2

1. פריט מידע תפוח דגש
2. פריט מידע ראש גז
3. פריט מידע רימון
4. פריט מידע סוכר

השופר איננו חלק מהנושא: "סימני ליל החג"

בתחילת הדרך – הפריטים אינם מתאימים לקטגוריה אחת.

שם החג: שבועות
הנושא: מאכלי החג

איור המתאים לפריט מידע 2

1. פריט מידע מאכלי החג
2. פריט מידע מאכלי החג
3. פריט מידע מאכלי החג
4. פריט מידע מאכלי החג

שם החג: שבועות
הנושא: מאכלי החג

איור המתאים לפריט מידע 1

1. פריט מידע מאכלי החג
2. פריט מידע מאכלי החג
3. פריט מידע מאכלי החג
4. פריט מידע מאכלי החג